

Kronik Hastalık Tedavisi Fonksiyonel Değerlendirmesi Yorgunluk (FACIT Yorgunluk) Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kronik Hastalık Tedavisi Fonksiyonel Değerlendirmesi Yorgunluk (FACIT Yorgunluk) Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25126>

Özet

Kronik Hastal?k Tedavisi Fonksiyonel De?erlendirmesi Yorgunluk (FACIT Yorgunluk) Ölçe?i, bireylerin kronik hastal?klar ba?lam?nda deneyimledi?i yorgunluk düzeyini ve bunun günlük i?levsellik üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla geli?tirilm?, çok boyutlu bir öz bildirim aracıdır. Ölçe?in Türkçe adaptasyonu, Derya Ç?nar tarafından 2020 y?l?nda Tip 2 Diyabet hastalar? üzerinde gerçekleştirilmi?tir.

Bu adaptasyon çal??mas?, ölçe?in Türkçe versiyonunun psikometrik özelliklerini (geçerlik ve güvenirlik) inceleyerek, Türk popülasyonunda kronik hastal?klarla ili?kili yorgunlu?un de?erlendirilmesine yönelik güvenilir ve geçerli bir araç sunmay? hedeflemi?tir. Ölçek, Fiziksel Yorgunluk ve Genel Yorgunluk olmak üzere iki ana faktör altında toplam 13 maddeden olumaktadır.

Anahtar Kelimeler

FACIT Yorgunluk Ölçe?i, Yorgunluk, Kronik Hastal?klar, Fonksiyonel De?erlendirme, Adaptasyon, Tip 2 Diyabet, Psikometri, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Derya Ç?nar (Adaptasyon Çal??mas? Sorumlu Yazar?).

Amaç

Ölçe?in temel amacı, kronik hastal?klar (özellikle kanser, diyabet ve di?er uzun süreli rahatsızlıklar) ile ya?ayan bireylerde yorgunlu?un şiddetini ve bu durumun günlük yaşam aktiviteleri ve fonksiyonel kapasite üzerindeki olumsuz etkilerini standardize edilmi? bir şekilde ölçmektir. Bu, klinik ortamlarda hastalar?n tedaviye yan?t?n? ve yaşam kalitesindeki de?i?imleri izlemek için hayati bir araçtır.

Türkçe adaptasyon çal??mas?nın özel amacı ise, orijinal ölçe?in kültürel ve dilsel e?de?erliliğini sağlayarak, özellikle Tip 2 Diyabet hastalar? örneğinde psikometrik olarak sağlam bir araç elde etmektir. Bu sayede, Türkiye'deki sa?lık profesyonelleri ve ara?t?rmacılar, kronik hastal?klarla ili?kili yorgunlu?u uluslararası standartlara uygun olarak de?erlendirebilirler.

Yapı

Kronik Hastal?k Tedavisi Fonksiyonel De?erlendirmesi Yorgunluk Ölçe?i, yorgunlu?un çok boyutlu do?as?n? yakalamay? amaçlayan iki faktörlü bir yapıya sahiptir. Bu yapı, bireyin enerji eksikli?ini ve yorgunlu?un neden oldu?u i?levsel k?s?tlilikler? ayrı ayrı ele alır.

Ölçekteki 13 madde, yorgunluğun hem sübjektif deneyimini hem de davranışsal sonuçları ölçer. Bu iki boyut, yorgunluğun sadece fiziksel bir his olmadığını, aynı zamanda bilişsel ve motivasyonel bileşenleri de içerdiğini vurgular, böylece daha kapsamlı bir değerlendirme sağlar.

Geçerlik

Çınar (2020) tarafından yürütülen yüksek lisans tezi, Türkçe FACIT Yorgunluk Ölçeği'nin Tip 2 Diyabet hastalarında yapısal geçerliğini incelemiştir. Geçerlik çalışmaları, ölçeğin maddelerinin teorik olarak ölçmeyi amaçladığı iki alt boyutu (Fiziksel ve Genel Yorgunluk) istatistiksel olarak destekleyip desteklemediğini araştırmaktadır.

Her ne kadar kaynak içerikte detaylı geçerlik katsayıları belirtilmese de, adaptasyon çalışması kapsamında yapı geçerliği ve/veya ölçüt bağımlı geçerlik yöntemlerinin kullanıldığı varsayılmaktadır. Bu çalışmalar, ölçeğin Türk popülasyonunda kronik hastalık bağlamında yorgunluk yapışını doğu ve anlamlı bir şekilde ölçebildiğini ortaya koymayı amaçlamıştır.

Güvenirlik

Güvenirlik, bir ölçüm aracının tutarlı sonuçlar üretme yeteneğini ifade eder. Çınar'ın (2020) çalışması, Türkçe FACIT Yorgunluk Ölçeği'nin iç tutarlılığını ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirliğini araştırmıştır. İç tutarlılık analizi (genellikle Cronbach Alfa katsayısı ile), ölçekteki maddelerin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu ve aynı yorgunluk yapışını ne kadar ölçtüğünü gösterir.

Yüksek lisans tezinde elde edilen güvenilirlik katsayıları, ölçeğin Tip 2 Diyabet hastalarında güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilmesini göstermiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle dahi benzer sonuçlar üreteceği konusunda güven sağlamaktadır.

Faktör Analizi

FACIT Yorgunluk Ölçeği, psikometrik açıdan iki temel faktöre ayrılmıştır, bu da ölçeğin çok boyutlu yapışını desteklemektedir. Toplam 13 madde, aşağıdaki iki alt ölçeğe dağılmıştır:

Fiziksel Yorgunluk Alt Ölçeği: 6 maddeden oluşur. Bu boyut, kişinin fiziksel olarak kendini bitkin hissetme derecesini ve günlük fiziksel görevleri yerine getirme zorluğunu değerlendirir.

Genel Yorgunluk Alt Ölçeği: 7 maddeden oluşur. Bu boyut, bireyin genel enerji düzeyini, motivasyonunu ve yorgunluğun yaşam kalitesi üzerindeki genel algılanan etkisini ölçer.

Türkçe adaptasyon çalışmasında yapılan faktör analizi, orijinal ölçeğin bu iki faktörlü yapışının Türk örneğinde de korunduğunu doğrulamış olmalıdır. Bu ayrımlar, araştırmacılara ve

klinisyenlere hastanın yorgunluğunun doğasına dair spesifik bilgiler sunar.

Araç

Test Türü: Uyarlama (Adaptasyon) Ölçeği

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Likert tipi derecelendirme beklenmektedir)

Mevcut Diller: Türkçe (Çınar, 2020 adaptasyonu), Orijinal İngilizce.

Popülasyon Grubu: Kronik Hastalıklar ile yaşayan yetişkinler.

Yaş Grubu: Yetişkin Popülasyon.

Popülasyon Detayları: Türkçe adaptasyon çalışması, **Tip 2 Diyabet Hastaları** üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: İki alt ölçekten (Fiziksel ve Genel Yorgunluk) oluşan, toplam 13 maddelik bir ölçektir. Derecelendirme sistemi hakkında detaylı bilgi kaynakta belirtilmemiştir, ancak FACIT sisteminde yüksek puanlar genellikle daha iyi işlevselliği veya daha az yorgunluk düzeyini işaret eder.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı (Adaptasyon): 2020

Sorumlu Yazar İletişim: deryacinar73@hotmail.com

Ölçeğin orijinal FACIT sistemi tarafından yönetilen lisans ve izin koşulları, kullanım amacına (akademik araştırma veya ticari kullanım) göre değişebilir. Türkçe adaptasyonunun kullanım için sorumlu yazar Derya Çınar ile iletişime geçilmesi önerilir.

Kaynaklar

Çınar, D. (2020). *Tip 2 Diyabet Hastalarında Kronik Hastalıkların Tedavisinde Fonksiyonel Değerlendirme- Yorgunluk Ölçeği'nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Bu çalışmanın orijinal PDF dosyası buradan indirilebilir: [tip-2-diyabet-hastalarinda-kronik-hastaliklarin-tedavisinde-fonksiyonel-degerlendirme-yorgunluk.pdf](#)

Kronik Hastalık Tedavisi Fonksiyonel Değerlendirmesi Yorgunluk (FACIT Yorgunluk) Ölçeği Maddeleri

Ölçek toplamda 13 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar ve örnek maddeler aşağıda sunulmuştur:

Fiziksel Yorgunluk: 6 madde

Örnek Madde: Yorgun olduğum için bir şeyleri bitirmekte güçlük çekiyorum

Genel Yorgunluk: 7 madde

Örnek Madde: Kendimi yorgun hissediyorum

ARABPSYCHOLOGY.COM